

»Vesoljni potop« v Ameriki.

Združene ameriške države je zadela strahovita nesreča. Najdaljša reka na svetu, Mississippi je prestopila bregove ter preplavila velikanske pokrajine, dvakrat tako velike, kakor je naša država. Tako strašne povodnji v Ameriki še ne pomnijo in tudi drugod na zemlji se po vesoljnem potopu kaj podobnega še menda ni vršilo.

Mississippi spada med največje reke na svetu, od skrajnih severnih mej pri Kanadi pa do južnega konca teče skozi vso državo ter se izliva pri velikem pristanišču New Orleans v Meksikanski zaliv. Reka je silno široka ter plovnata nad polovico svoje dolžine. V južnem toku jo obdajajo velikanske ravnine, ko so bile še pred 50 leti navadne prerije, po katerih so se podile črede divjih konj in so se vršili krvavi boji med belimi naseljenci in Indijanci. Danes so te pustinje izpremenjene že v velikanska rodovitna polja, obsajena po večini z bombažem. Radi vednih poplav so zavarovali obrežje z velikanskimi nasipi in že dolgo let ni Mississippi prestopil bregov.

Pred približno enim mesecem pa je pričel veletok radi neprestanega deževja v gorenjem toku polagoma naraščati. Vode se je vedno več nabiralo in v spodnjem delu reke so se pričeli bati poplavi. Nič pa ni mislil, da bo poplava tako velikanskega obsega.

Najprej je reka prestopila bregove pri mestu Vicksburg. Od tu je val poplave drvel proti jugu, vedno bolj se razširjajoč ter preteč. Reka je zelo naglo naraščala, v nekaj dnevih se je dvignila gladina za 20 metrov nad normalno višino. Nobeni nasipi niso več pomagali, voda je preplavila v nekaj urah cele dežele, in prebivalstvo si je komaj rešilo golo življenje, nekaj stotin pa je našlo smrt v valovih. Edina sreča je bila, da je v teh krajih zelo gost železniško omrežje, oziroma da skoro vsak farmer — kmet — poseduje lasten avtomobil, tako da so se lahko hitro rešili pred nevarnostjo, drugače bi bilo na tisoče mrtvih.

Velikanska nevarnost je pretela mestu New Orleans, ki šteje skoro pol milijona duš. Vodni val se je vedno bolj grozeče bližal in v mestu je nastala strahovita panika, vse se je pripravljalo na beg. Zdelo se je že, da je mesto izgubljeno, izročeno na milost in nemilost valovom. Inženirji so tuhtali, kako bi nevarnost preprečili ter prišli do sklepa, da je treba razstreliti nasipe na levem bregu reke, ki so dosedaj vzdržali vodni pritisk. Potem bi narasle vode našle nov odtok in gladina bi padla. Ker ni bilo druge rešitve, je vlada v to privolila. Toda uprli so se farmerji, ki imajo posestva na tem bregu ter grozili, da bodo ubili vsakogar, ki bi skušal nasip razstreliti. Vlada je moralna poslala za inženirji cele regimente vojakov, ki so se na več mestih spoprijeli s farmerji ter so nastale cele bitke. Napori farmerjev so bili zaman, pod nasipe so na raznih mestih položili okrog 2000 kg dinamita ter ga na dano povelje z elektriko zažgali. Učinek je bil veličasten. Nad 50 metrov se je dvignil v zrak stolp dima, zemlje in vode, skozi nastale odprtine pa se je začelo valiti umazano valovje Mississippija. V nekaj urah je bila pokrajina v velikosti naše države pod vodo, ki je hrumela skozi odprtine v nasipih s tako silo, da je bilo slišati šumenje več ur daleč. Gladina vode je takoj padla za nekaj metrov in New Orleans je bil začasno rešen, seveda z velikimi žrtvami, ker se je moralo prepustiti valovom na tisoče hektarjev rodne zemlje.

Nad poplavljenim ozemljem krožijo letala ter javljajo vojaštvu, ki vodi rešila dela, kje preti nova nevarnost. Pogled iz letal na zemljo je strašen. Vse, kar obseže oko, je pod vodo, iz katere štrle tu in tam strehe in dimniki in najvišja drevesa. Železniški nasipi, telefonske proge, ceste, vse je pod vodo.

Ceste v krajih, kjer je nevarnost da bodo poplavljeni, so polne bežečih množic. Ljudje hite v varnejše kraje, žene s seboj živino, na vozičkih pa vozijo najpotrebnejše predmete. Vse drugo so prepustili valovom. Družine so v mestnih primerih ločene, otroci so izgubili v gnječi starše — vse je zmešano.

Pogled na tok Mississippija je grozovit. Voda vali s seboj tramovje, strehe, mrtvo živino in vse mogoče predmete. Število ljudi, ki so izgubili streho, raste od dne do dne ter znaša danes že nad pol milijona. Za te nesrečneže so zgradili na višje ležečih krajih velikanska zasilna taborišča, kjer je nastanjenih na tisoče beguncev. Prehranjuje jih ameriški rdeči križ, ki je izdal za nje že milijone dolarjev; po celi državi pobirajo še naprej za nesrečneže.

Poplavljenih je dosedaj 100 velikih mest poleg nešteto mestec in vasi. Poplava sega od izliva preko države Louisiane, ki je do polovice pod vodo, bregove so pa prestopili tudi mnogi pritoki Mississippija: Red River, Arkansas, Missouri in Ohio. Pod vodo je nad 500.000 kvadratnih kilometrov.

Škoda je ogromna; pri površni oceni znaša nekaj 100 milijonov dolarjev. Koliko je to našega denarja, se da sploh težko misliti, ker je samo 1 dolar vreden 55 dinarjev. S to poplavo je uničena skoro četrtina bombaževga pridelka na svetu ter so cene bombažu že sedaj močno poskočile. Tudi na drugih pridelkih je škoda ogromna. — Cela Amerika bo to poplavo čutila, ker bo potreba žrtvovati ogromne vsote, da si opustošeni kraji zopet opomorejo.

Januš Golec:

Cesarjeva pištola.

(Odlomek iz vojnih spominov.)

K staroavstrijskemu pešpolku 97. smo dobili koncem vojne leta 1915 stotnika Pero Petrasa od karlovaškega polka.

Petras je bil po rodu Ličan, visoke rasti, močne postave, lepega obraza, katerega sta izklesovala dolga konca črnih mustač v ličansko posebnost. Bil je že koj na prvi pogled celi junak, mirnega vedenja ter redkobeseden. S svojo mirnostjo ter ravnodušnostjo in to v najbolj nevarnih in odločilnih trenutkih si je priklonil nase srca so-tovarišev in moštva.

V drugem vojnem letu 1915 ni nosil pri našem polku nobeden od častnikov ne sablje ne samokresa. Za na pot

in boj je bil oficir tedaj oborožen s palico, ki je izdala v slučaju potrebe mnogo več nego nerodna sablja. Naš ličanski Pero je že prinesel seboj od Hrvatov dolgo, grčavo batino, ki je bila na spodnjem koncu močno okovana in bi bila v slučaju zamaha oznanjevalka smrti. Kljub izredni moči se ni ponašal Petras nikdar, da bi bil pretepaval lastno moštvo, ali vihtel okovano palico po glavah Rusov.

Tako nekako v sredini vojnega leta 1916 je izdal cesar Karol povelje, da mora nositi vsak oficir na fronti v ozadju sabljo, v strelskem jarku samokres. Temu povelju se ni ustavljal nikdo, le Pero Petras ni hotel kar meni in tebi nič odložiti svoje lesene spremljevalke. Ker ga je oberst le silil na izpolnitev cesarjevega povelja, je stopil nečega dne k meni in me prosil:

»Čuješ, pope, piši Ti cesarju, naj mi pošlje pištolo za stonj, ker sam si je ne kupim.«

Gledal sem sprva prijatelja začudeno, a on je bil resnega mnenja, da mu mora cesar sam poslati zapovedano orožje, ker Petrasu je nabava predraga. Povdarjal je, da bi pisal sam, pa mu ne gre nemščina v taki oglasnosti izpod peresa, da bi bila dovolj zlikana za cesarjev razum.

Domenila sva se v toliko, da mi je prinesel prijatelj v hrvaščini sestavljeno prošnjo na cesarja in moja naloga je bila samo ta, da sem to prestavil v avstrijski vojski uradni jezik.

Cisto pisano prošnjo, ki je bila naslovljena na pisarno Njegovega Veličanstva cesarja Karla, je podpisal stotnik Pero Petras. Prošnja je bila prav kratka in utemeljena s pripombo, da ima podpisani doma družino in izdatek za novo pištolo bi občutila žena ter deca.

Petrasovi ulogi so se posmihali vsi višji predstojniki, skozi katerih roke je romala, predno jo je prejel sam cesar. Seve, nikdo ni verjel, da bo najvišji poveljnik avstrijske armade sploh odgovoril smešni ulogi priprostege oficirja. Prošnjo ni bilo prav nič za pištolo, on je hotel le obdržati v slučaju zavrtnite prošnje batino.

Lepega dne je prinesel sel od divizije v polkovno pisarno zabojček, kojega sprejem je moral potrditi sam oberst. Pošiljka je bila iz dvorne pisarne na Dunaju, je imela po prvem omotu še drugega, na katerem so se glasilile besede: C. in kr. stotniku P. Petrasu!

Vse je bilo radovedno: ali se skriva za tem drugim naslovom od cesarja podarjena pištola, ali resen poduk, kako se drzne navaden oficir nadlegovati zaposlenega cesarja s takimi malenkostmi kakor je en samokres.

Pošiljka iz najvišjih rok je zahtevala, da je poklical oberst prosilca Petrasa in celi častniški zbor, vpričo katerega so se vedno razdeljevali cesarski darovi, odlikovanja in ukori. Ko je bilo vse zbrano krog zavojčka, je poveljnik polka razmotal drugi ovoj in potegnil izpod tega pismo z lastnoročnim podpisom cesarja Karla. Pismo je oznanjalo, da cesarja veseli, ker ima tako odkrite častnike, in radi odkritosti mu pošilja svojo lastno pištolo, katero je nosil še kot prestolonaslednik pri pregledu italijanske fronte.

Od cesarja s pištolo odlikovani Petras je stal zravn kot sveča, le miganje s konci mustač nam je oznanjalo njegovo ginjenost ter veselje, da je pogodil prav, ko se je drznil prositi on edini v celi avstro-ogrski vojski mladega cesarja za podaritev orožja. Oberst ga je pozval, naj stopi k zavoju, naj vzame sam iz njega v usnjato torbico vtaknjeno pištolo, ki se je dala opasati s pasom. Petras se je pokoril temu pozivu, a predno si je pritrtil krog ledenj cesarsko darilo, je še odprl torbo in porinil v njo cesarjevo pismo. Oberst mu je čestital prvi k daru ter odlikovanju, za njim drugi tovariši, vendar ti bolj iz nevošljivosti nego iz odkritosrčnega prijateljstva.

Da ste ga videli tega visokoraslega Ličana, v kako veselje ter ponos mu je bila ta pištola. Opasan je bil z njo podnevu, v službi, pri kosilu in večerji in še ponoči, ako se je slekel, mu je bila pištola za zglatje. Nikomur ni maral pokazati orožja, le meni je nekoč omenil, da je vtaknil v torbico poleg cesarjevega pisma tudi testament za svojega najstarejšega sinka. Bil je že uverjen tedaj, da kljub obdarovanju s cesarsko pištolo vojne ne bo preživel in naj odposljem po njegovi smrti visoko odlikovanje ženi in deci v Karlovac.

Ob Dnjestru je bil naš polk, ko je stotnik Pero Petras še bil vedno skrbno opasan s cesarjevo pištolo. Začela se je ona znana in za avstrijsko vojsko porazna Brusilova ruska ofenziva. Fronto pred Petrasovim bataljonom so napadli po artilerijski predpripravi kozaki. Ruski znatni premoci se je posrečilo, da so zavzeli za nekaj časa postojanke. Pri tem boju je bilo več od naše strani ubitih, ranjenih ter ujetih. Stotnik Pero Petras je bil tudi izginil in nikdo ni videl, da bi ga bili odgnali kozaki. Še le temeljitemu iskanju njegovega zvestega sluga po vrhlini ob Dnjestru se je posrečilo, da je razvozljaj uganko z izginulim stotnikom. Šli smo pogledat k reki in nudil se nam je tale, zame nezabni prizor: Pero Petras in ruski kozak sta ležala oba v znak — mrtva. Petrasova desnica je še vedno segala proti vratu kozaku in ta se je oprijemal z eno roko stotnikovega pasu, na katerega je bila pritrjena cesarjeva pištola!

Natančnejši pregled žalostnega položaja nam je jasno povedal, da je bil pokojni Petras v boju za posest postojanke ranjen od puškine kroglice v desno stegno. Izstrelak mu je preluknjaj glavno žilo in rajni se je potegnil v vrbovje ob Dnjestru, da bi si z močno prevezo ustavil kri ter si otel življenje. Pri obvezovanju ranjene noge ga je zalotil kozak in ti so bili vsi pohlepni po avstrijskih samokresih kakor volkovi na človeško kri. Za cesarjevo pištolo se je vnel med obema srdit boj, o katerem so pričale udrtine v pesku. Petras je bil močnejši od kozaka, a ga ni ustrelil iz cesarjevega orožja, ampak mu je zlomil z desnico goltanec. Med ruvanjem za pištolo je izkrmavel stotnik in tako sta padla oba nasprotnika majki smrti v krilo: eden radi pomanjkanja krvi, drugi s strtim grlom. — Od cesarja podarjena pištola je romala iz gališke fronte na naslov Petrasovega najstarejšega sinka, ki je bival tedaj v oskrbi matere v Karlovcu!

Slutnja Pero Petrasa, da cesarjeve pištole ne bo odnesel sam iz vojne, se je uresničila. Njegove kosti počivajo ob Dnjestru, tik njega ruski kozak, ki je bil gotovo edini, kateremu je pretrgala nit življenja Petrasova orjaška desnica, ki je branila do smrti od cesarja podarjeno pištolo.



Neutrujeni
veseli
kadar so
Palma
pete na
čevljih.



Birma se bliža!

P. n. Da si bodo zamogli tudi revni sloji nabaviti obleko, bodem prodajal sukno od 26 dinarjev naprej kakor tudi drugo jako dobro blago ter tkanine za perilo in to po najnižjih brezkonkurenčnih cenah. Se priporoča J. Trpin, Maribor, Glavni trg 17.



Dol

obvezo in glejte nove cene od čevljev:

Boka moški amerik.	Din 159.—
Boka » pol šimi	» 159.—
Boka » nizki	» 149.—
Boka nizki ženski	» 149.—
Sandali 26—29	» 48.—
Sandali 30—35	» 62.—
Sandali 36—41	» 81.—
Sandali 42—45	» 95.—

Naročite takoj čevlje! Pišite takoj po cenik z več 1000 slikami. Industrija čevljev in veletrgovina R. Stermecki, Celje, št. 24. Naročila čez 500 Din poštne prosto. Kar ne ugaja, se zamenja ali vrne denar. 241

Nikdar prepozno, nikdar prezgodaj



ne pridete, ako imate zanesljivo uro iz švicarske tovarne firme Suttner. Suttnerjeve ure gredo natančno do sekunde. Popravljanja slabih ur stanejo sčasoma mnogo več kot ura sama. Brezplačno prejmete veliki ilustrirani divot-cenik, ako javite svoj točni naslov razpošiljalnici ur H. Suttner v Ljubljani št. 992. Cenik te stare, solidne firme nudi skoro neizčrpno izbiro ur, zlatnine, kakor tudi daril in praktičnih predmetov za uporabo.

Naložite denar le pri

Ljudski posojilnici
v Celju

registrirani zadrugi z neomejeno zavezo

Cankarjeva ulica 4

poleg davkarje (poprej pri »Belem velu«),
kjer je najbolj varno naložen in se najugodnejše
obrestuje. 58

Rentni in invalidni davek plačuje posojilnica.

Posojila po najnižji obrestni meri.

Oglasi v »Slov. Gospodarju« imajo
najboljši uspeh!